

Zpravodajská zpráva

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů k osmé zprávě o soudržnosti: Soudržnost v Evropě do roku 2050

Senátní tisk č. K 157/13

1. Popis problematiky

Každé tři roky by měla předložit Evropská komise zprávu o pokroku na cestě k dosažení ekonomické a sociální soudržnosti v Evropské unii, tzv. **zprávu o soudržnosti**.

Předložené sdělení Komise obsahuje shrnutí hlavních výsledků osmé zprávy o soudržnosti, která byla zveřejněna počátkem února 2022. **Samotná zpráva o soudržnosti má cca 350 stran a je rozdělena do devíti kapitol.**¹

Z hlavních zjištění uvedených v předloženém sdělení lze například zmínit, že po snížení objemu vnitrostátních veřejných investic v důsledku hospodářské a finanční krize se **politika soudržnosti stala o to důležitějším zdrojem investic**. V zemích podporovaných v rámci politiky soudržnosti vzrostlo od programového období 2007–2013 do programového období 2014–2020 financování soudržnosti z ekvivalentu 34 % celkových veřejných investic na 52 %.

Od roku 2001 méně rozvinuté východní regiony EU dohánějí zbytek EU, což vede k podstatnému snížení rozdílu HDP na obyvatele. Předpokládá se, že díky financím investovaným v rámci politiky soudržnosti v období 2014–2020 vzroste do roku 2023 HDP na obyvatele v méně rozvinutých regionech až o 5 %. Tyto investice také pomohly o 3,5 % snížit rozdíl v HDP na obyvatele mezi 10 % nejméně rozvinutých regionů a 10 % nejrozvinutějších regionů.² **Metropolitní regiony hlavních měst si vedou lépe než ostatní regiony. Mnohé regiony se středními příjmy a méně rozvinuté regiony, zejména v jižní a jihozápadní EU, trpí hospodářskou stagnací nebo úpadkem, která naznačuje, že se nacházejí v tzv. rozvojové pasti.**³

Populace v EU stárne a v nadcházejících letech začne klesat. V roce 2020 žilo 34 % obyvatel EU v regionu se snižujícím se počtem obyvatel. Předpokládá se, že v roce 2040 dosáhne toto číslo 51 %. Všechny regiony se budou muset přizpůsobit tomu, že poroste počet obyvatel ve věku 65 let a starších a bude klesat počet obyvatel v produktivním věku a mladší populace.

Významného pokroku bylo dosaženo při zlepšování zaměstnanosti a sociální začleňování. Regionální rozdíly v zaměstnanosti však zůstávají větší než před rokem 2008. Míra zaměstnanosti v méně rozvinutých regionech zůstává hluboko pod úrovní více rozvinutých regionů. **Úroveň kvalifikace obyvatel je nerovnoměrná a vyšších hodnot dosahuje ve více rozvinutých regionech, zvláště v regionech hlavních měst**. Méně rozvinuté regiony výrazně zaostávají za přechodovými a rozvinutějšími regiony, pokud jde o terciární vzdělávání, celoživotní učení a digitální dovednosti.

Počet lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením mezi lety 2012 a 2019 klesl o 17 milionů, ve velké míře v důsledku poklesu počtu lidí v silné materiální deprivaci ve východních členských státech. **V roce 2020 se však v důsledku pandemie počet lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením zvýšil o 5 milionů.**

¹ **Osmá zpráva o soudržnosti** je dostupná na následujícím odkazu - https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion8/8cr.pdf. Zpráva by zřejmě měla být přeložena do všech úředních jazyků, prozatím však není dostupná v českém jazyce.

² **Nejméně rozvinuté regiony jsou regiony**, jejichž HDP činí méně než 75 % průměru zemí EU27. Mezi **nejrozvinutější regiony** zařazujeme ty, jejichž HDP činí více než 90 % průměru EU. V rámci politiky soudržnosti jsou definovány rovněž **přechodové regiony**, tj. regiony, jejichž HDP se pohybuje od 75 % do 90 % průměru EU.

³ Za **region v rozvojové pasti** se považuje region, jehož růst zpomalil a je pod úrovní růstu EU a/nebo růstu na vnitrostátní úrovni. **V případě ČR se jedná o region NUTS II Severozápad (Ústecký a Karlovarský kraj).**

Zmenšují se rozdíly ve zdravotním stavu. Střední délka života se v posledních desetiletí zvyšovala v méně rozvinutých regionech rychleji než v ostatních regionech. V mnoha východních regionech je však střední délka života ve srovnání s průměrem EU stále nízká. V důsledku pandemie se však v roce 2020 v téměř všech členských státech střední délka života zkrátila. **Pandemie také zvýraznila regionální rozdíly, pokud jde například o kapacitu v oblasti zdravotní péče.**

V programovém období 2014–2020 téměř polovina investic v rámci politiky soudržnosti směřovala do podpory infrastruktury, a to z velké části kvůli potřebám států ve východní části EU. To pomohlo zmenšit odstup ve výkonnosti silniční dopravy ve východní části EU a dohnat jej v jižní části EU.

Digitální transformace postupuje v Evropě různou rychlostí. **Základní širokopásmové připojení k internetu je v EU k dispozici téměř všude,** nicméně velmi **rychlé připojení je dostupné pouze dvěma třetinám obyvatel měst a šestině obyvatel venkova.** Pokud jde o **ekologickou transformaci,** ze zprávy vyplývá, že EU splnila svůj cíl v oblasti snižování emisí do roku 2020. **V letech 1990 až 2018 nicméně vzrostly emise skleníkových plynů v několika regionech EU. Stále příliš vysoké je v mnoha méně rozvinutých regionech i znečištění vody a vzduchu.** V roce 2019 bylo pouze 40 % vodních ploch v EU v dobrém ekologickém stavu. I přes významný pokrok potřebuje **několik méně rozvinutých regionů nadále značné investice do čištění odpadních vod.** V EU pokračuje taktéž úbytek biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb.

Regionální rozdíly v oblasti inovací se v Evropě zvětšují v důsledku **malého objemu investic do výzkumu a vývoje a nedostatků v inovačních ekosystémech nejméně rozvinutých regionů.** Inovační potenciál v EU se nadále koncentruje především kolem hlavních měst a metropolitních oblastí.

Správa věcí veřejných v EU se většinou zlepšuje, ale uvnitř členských států i mezi nimi přetrvávají rozdíly. Míra důvěry ve vnitrostátní a místní samosprávy v EU se v posledních letech zvyšovala, a to i v období pandemie COVID-19, přičemž místní samosprávy mají větší důvěru než vnitrostátní.

Pokud jde o **dopady politiky soudržnosti,** z osmé zprávy například vyplývá, že finanční podpora na politiku soudržnosti v období 2014-2020 činila v průměru **112 EUR ročně na osobu v EU a téměř 400 EUR ročně v některých nejméně rozvinutých regionech.** V uvedeném období bylo podpořeno více než 1,4 milionu podniků. Do konce roku 2020 využilo 11,3 milionu lidí opatření na ochranu před povodněmi spolufinancovaných z politiky soudržnosti. V období 2014-2020 bylo také modernizováno 1 544 km železničních tratí a po dokončení vybraných projektů to bude dalších 3 500 km do roku 2023. Ve stejném období pomohly programy 45,5 milionu účastníků začlenit se na trh práce a získat vzdělání a odbornou přípravu a 5,4 milionu lidí pomohly najít práci. Zdravotnická zařízení vybudovaná nebo vylepšená s podporou Evropského fondu pro regionální rozvoj, především ve středních a východních členských státech, nabídly lepší služby 53,3 milionu lidí.

Na závěr sdělení nastiňuje, jak by politika soudržnosti mohla v nadcházejících letech řešit budoucí výzvy. Komise ve sdělení zdůrazňuje například zajištění spravedlivé hospodářské transformace, která umožní naplnění klimatických ambicí, posílení odolnosti a schopnosti regionů reagovat na asymetrické otřesy (pandemie apod.), pomoc regionům při reakci na demografické změny, vytváření nových hospodářských perspektiv pro méně rozvinuté a okrajové regiony, zavádění inovací ve všech regionech, posílení vazeb mezi městy a venkovem, zvýšení účinnosti místních politik, zefektivnění realizace politiky soudržnosti pro příjemce pomoci, posílení úlohy politiky soudržnosti při mobilizaci veřejných a soukromých investic na podporu zelené, digitální a demografické transformace či navýšení investic do lidí v průběhu celého jejich života.

2. Pozice ČR

Vláda považuje politiku soudržnosti EU za nejefektivnější nástroj rozvoje regionů členských států a Unie jako celku. Pro vládu je důležité, aby politika soudržnosti EU do budoucna měla z pohledu podpory rozvoje regionů **jasnou strategii, která stanoví vhodnou rovnováhu mezi podporou konkurenceschopnosti EU a podporou snižování regionálních rozdílů.**

Sdělení Komise považuje vláda za manažerské shrnutí, které jako takové bere na vědomí. Vláda vítá zveřejnění zprávy o soudržnosti a obecně kvituje informace v ní obsažené, které primárně představují určitý statistický přehled. Ten je dle vlády vhodné mít, avšak na druhé straně vláda uvádí, že ji ve zprávě **chybí konkrétní doporučení a větší důraz na vyznačení směru, kterým by se EU měla ubírat.** V rámcové pozici se vyjadřuje podrobněji k textu jednotlivých kapitol samotné zprávy o soudržnosti a v některých případech připojuje národní kontext.

Vláda například uvádí, že **podporuje zaměření zprávy o soudržnosti na zhodnocení dopadů pandemie COVID-19 v regionálním měřítku.** Vláda se ztotožňuje s konstatováním, že **protipandemická opatření měla**

zvláště negativní dopad na pohraniční regiony. Dle vlády pandemie ukázala a výrazně upozornila, že regionální disparity stále existují a méně rozvinuté regiony mají horší pozici se s pandemií vypořádat.

Z pohledu regionální politiky **vláda souhlasí, že HDP/obyv. v méně rozvinutých regionech ČR roste a blíží se průměru EU.** V této souvislosti však dodává, že růst HDP/obyv. není rychlejší, než je jeho růst ve více rozvinutých a přechodových regionech, a proto ke sbližování regionálních disparit **v ČR nedochází a tyto rozdíly se spíše prohlubují.**

Vláda si **uvědomuje problematiku regionálních rozdílů, zejména postavení méně rozvinutých a přechodových regionů z hlediska inovačního potenciálu, přístupu ke kvalifikované pracovní síle a atraktivnímu podnikatelskému prostředí, a proto vnímá politiku soudržnosti jako vhodný nástroj pro řešení těchto problémů.** Z hlediska inovační výkonnosti podniků jsou patrné výrazné odlišnosti v jednotlivých regionech ČR.

Z **pohledu vědy a výzkumu** se vláda domnívá, že pandemie ukázala, jak obrovský význam mají výzkumné organizace, jejich infrastruktury a samotní vědci. Vláda považuje například za nutné podpořit špičkový výzkum a vývoj v těch oblastech, které mají potenciál přispět k dalšímu rozvoji společnosti a ekonomiky.

Vláda dále **kvituje pojmenování nejpalčivějších problémů životního prostředí na úrovni EU a dostatečný popis rozdílů, se kterými se jednotlivé regiony EU potýkají.** Oceňuje, že zpráva věnuje prostor všem zásadním tématům. Vláda podporuje hodnocení a závěry uvedené v části věnované zelenější a nízkouhlíkové Evropě a souhlasí s formulací hlavních výzev v této oblasti. Vnímá důležitost této problematiky zejména s ohledem na skutečnost, že HDP ČR je tvořeno z významné části průmyslem.

Vláda **souhlasí s obecnými tezemi, které jsou uvedeny v části věnované tématu propojenější Evropa.** Souhlasí, že je potřeba dobře cílených investic a vnímá posun EU k udržitelné a chytré mobilitě. Souhlasí také s posilováním role železniční infrastruktury pomocí modernizace koridorů a výstavbou vysokorychlostních železnic. Pokud jde o **digitální propojení**, vláda bere na vědomí závěry, že stále **přetrvávají digitální rozdíly mezi venkovskými a městskými oblastmi nebo mezi méně rozvinutými a rozvinutými regiony.**

Pokud jde o **oblast trhu práce**, vláda se závěry zprávy o soudržnosti souhlasí. Vývoj na trhu práce v ČR kopíroval základní trendy celoevropského vývoje, přičemž však bylo v ČR dosaženo vyšší míry zaměstnanosti a nižší míry nezaměstnanosti, než byl průměr EU. **Podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením je v ČR nejvyšší v EU.** Dle vlády úbytku populace v produktivním věku nelze ve střednědobém horizontu zabránit, avšak jeho dopad je možné zmírnit a objem dostupné pracovní síly lze zvýšit tím, že se využije potenciál méně aktivních osob.

Vláda **vítá, že se zpráva o soudržnosti věnuje i tématům, jako je dobrá veřejná správa a administrativní kapacita, korupce nebo veřejné zakázky.** Souhlasí, že vysoká úroveň administrativní kapacity na všech úrovních správy je důležitá pro efektivní správu a vynakládání veřejných prostředků a považuje ji za klíčovou podmínku přispívající k dosažení cílů politiky soudržnosti.

Vláda se dále **ztotožňuje se závěrem, že veřejné finance jsou zásadní pro regionální rozvoj,** a že zejména **v důsledku pandemie a souvisejícího tlaku na veřejné rozpočty se význam politiky soudržnosti ještě zvýšil.** Vláda rovněž souhlasí s tvrzením, že **hlavním finančním zdrojem pro implementaci regionální politiky je evropská politika soudržnosti.** Národní zdroje určené na řešení regionálních disparit jsou spíše doplňkové. I pro ČR představuje politika soudržnosti jednu z nepopíratelných výhod členství v EU, přičemž od svého vstupu je ČR čistým příjemcem prostředků z rozpočtu EU. **Pozitivní dopady politiky soudržnosti na ČR byly opakovaně prokázány několika evaluacemi a studiemi.**

Dopad na legislativu ČR

Sdělení nemá dopad na právní řád.

Dopad na rozpočet ČR

Sdělení nemá dopad na státní rozpočet.

Stav projednávání

Parlament ČR

Senát

Výbor pro záležitosti Evropské unie svým 175. usnesením z 9. února 2022 **vybral dokument k projednání**. Zpravodaje VEU byl určen senátor Petr Štěpánek. VEU stejným usnesením dožádal o stanovisko Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí. Zpravodajem VUZP byl určen senátor Zbyněk Linhart. VUZP dokument projedná na 16. schůzi dne 4. května 2022. VEU se poté bude sdělením zabývat na 31. schůzi dne 5. nebo 10. května 2022.

Senát se v minulosti zprávami o soudržnosti nezabýval. Oblast politiky soudržnosti však sleduje a pravidelně projednává například nové víceleté finanční rámce a nastavení kohezních fondů na nové finanční období. V roce 2018 proto projednal například **návrhy nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti** (N 161/11 a N 162/11), ke kterým přijal jedno společné usnesení č. 533⁴ z října 2018. Velmi podrobně se věnoval také **otázce hospodářského oživení po pandemii COVID-19** a projednal například balíček legislativních návrhů, který se týkal pozměněného návrhu víceletého finančního rámce na období 2021-2027 a nástroje EU na podporu oživení (senátní tisky N 053/12-J 057/12). K tomuto balíčku přijal Senát usnesení č. 452⁵ z 22. července 2020. V této souvislosti projednal také balíček k nástroji na podporu oživení a odolnosti a nástroje pro technickou podporu (senátní tisky N 058/12 a N 059/12), ke kterému přijal usnesení č. 453⁶ z července 2020.

Na základě **závěrů ze 17. veřejného slyšení Senátu na téma „Situace ve strukturálně postižených regionech“**, které organizoval VUZP, přijal Senát rovněž usnesení č. 158⁷ z května 2019, ve kterém Senát například konstatoval, že **disparity mezi regiony se zvyšují, a to i díky chybnému nastavení kohezní a regionální politiky**, a že **tento disproportionální vývoj ohrožuje celou zemi**. Dále rovněž konstatoval, že je **nutné změnit intervenční politiku a masivně začít podporovat strukturálně postižené regiony i menší územní celky podle specifických potřeb těchto územních jednotek**. Uvedeným usnesením rovněž Senát **schválil 20 doporučení vládě k realizaci ve strukturálně postižených regionech**, které byly uvedeny v příloze.

Politice soudržnosti a jejímu provádění v ČR se rovněž dlouhodobě věnuje Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí, a to například i prostřednictvím svého Podvýboru pro regiony v transformaci. Podvýbor v minulosti přijal například usnesení č. 13 z července 2021 ke kohezní politice ČR, ve kterém například konstatoval, že **politika soudržnosti uplatňovaná vládou ČR dlouhodobě nepřináší efekt vzájemného přibližování úrovně méně rozvinutých regionů s přechodovými a více rozvinutými regiony**. Naopak se dle statistik ČSÚ od roku 1991 **rozdíly mezi těmito regiony stále významně prohlubují**. Vyzval dále Ministerstvo pro místní rozvoj, aby cíleně směřovalo masivní finanční podporu do strukturálně postižených oblastí a územně správních celků, které ji dle měření nejvíce potřebují, a zavádělo speciální programy pro tyto regiony. Podvýbor dále v únoru 2022 přijal usnesení č. 18⁸, jehož přílohou byl dopis adresovaný předsedovi vlády Petru Fialovi, ve kterém podvýbor poskytl podrobné informace o selhávání regionální politiky v ČR (viz příloha, ze které jsou patrné základní argumenty a důvody neúspěšné politiky soudržnosti v ČR⁹).

Poslanecká sněmovna

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny svým 25. usnesením⁹ z 23. února 2022 **vybral sdělení k projednání**. Zpravodajkou výboru byla určena poslankyně Lucie Potůčková (STAN). Výbor dokument projednal na 8. schůzi dne 30. března 2022 a přijal k němu usnesení č. 44¹⁰. Výbor v usnesení uvedl, že bere sdělení na vědomí a ztotožňuje se s rámcovou pozicí vlády ČR.

⁴ <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/original/89323/74848>

⁵ <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/original/95874/80400>

⁶ <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/original/95869/80395>

⁷ <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=91575>

⁸ <https://www.senat.cz/xqw/webdav/psssenat/original/102355/85886>

⁹ <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=&v=VEZ&ct=25&ct1=0>

¹⁰ <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=&v=VEZ&ct=44&ct1=0>

Evropské instituce

Evropský parlament

Sdělení bylo postoupeno Evropskému parlamentu a jeho projednávání je v přípravné fázi. Garančním výborem byl stanoven Výbor pro regionální rozvoj (REGI). Zpravodaj výboru nebyl prozatím určen. O stanovisko bylo dále dožádáno sedm dalších výborů.

Rada EU

Osmou zprávou o kohezi se zabývá pracovní skupina pro strukturální opatření. Francouzské předsednictví zahájilo na pracovní skupině diskuzi k jednotlivým částem zprávy. Z instrukcí vlády a zápisů z jednání pracovních skupin bohužel nejsou k dispozici informace o podrobnějších pozicích jednotlivých členských států. Na základě diskuzí na pracovní skupině připravilo předsednictví návrh závěrů Rady, jehož první verze by měla být projednána na pracovní skupině dne 27. dubna 2022. Závěry Rady by dle plánu předsednictví měly být schváleny na Radě pro obecné záležitosti v červnu tohoto roku.

V **první verzi návrhu závěrů Rada** například uvádí, že osmá zpráva o kohezi vychází v době rostoucího počtu krizí, které postihují EU a mají závažné hospodářské, environmentální a sociální důsledky pro soudržnost EU. Tyto krize připomínají jednak potřebu posílit zásady solidarity EU a zajistit větší evropskou suverenitu, a zároveň že evropská jednota se buduje také prostřednictvím hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Rada dále bere na vědomí vývoj v oblasti politiky soudržnosti v posledních letech a zdůrazňuje některé skutečnosti uvedené ve zprávě, jako např. **zvyšování hospodářské a sociální konvergence na úrovni EU díky silnému růstu v méně rozvinutých regionech, ale také v důsledku stagnace rozvoje v regionech se středními příjmy**. Závěry jsou dále rozděleny do čtyř oblastí, které se věnují prioritám pro strukturální reakce (pozornost věnována zejména výzvám spojeným se zelenou a digitální transformací), prohloubení soudržnosti a podpoře místních iniciativ, **návrhům na zlepšení účinnosti implementace fondů a jejich dostupnosti** (mj. větší flexibilita, stabilita pravidel řízení apod.) a úvahám o budoucnosti politiky soudržnosti **po roce 2027** s cílem navrhnout **jednodušší architekturu a vyhnout se tendenci multiplikace fondů**.

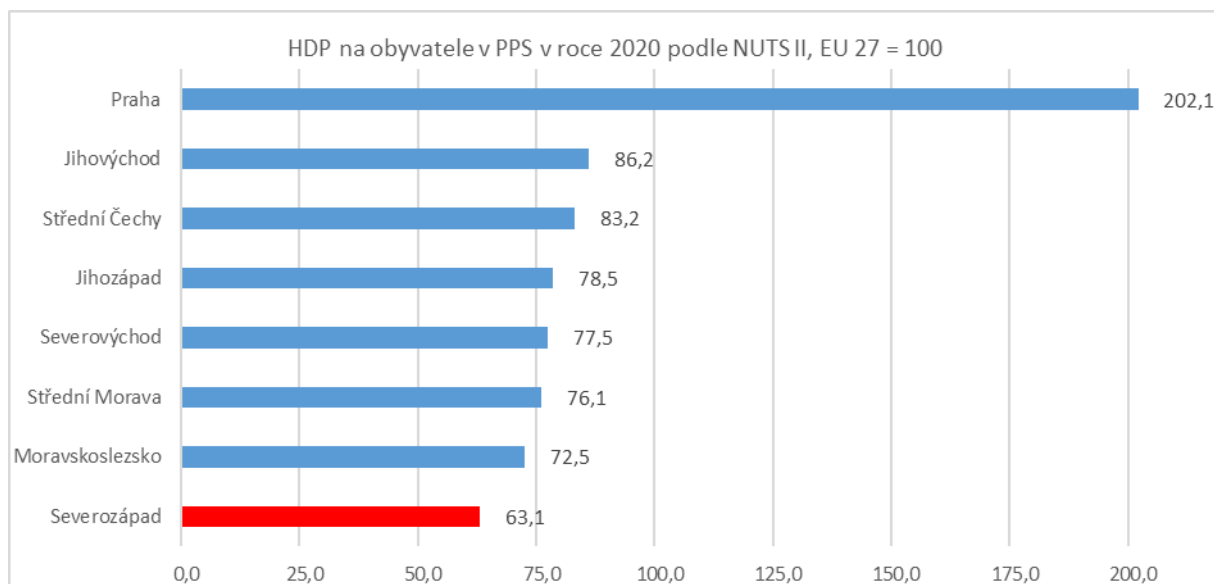
Národní parlamenty

Dle aktuálních informací z meziparlamentní databáze IPEX¹¹ si sdělení vybral k projednání také finský parlament, polský Sejm, slovenská Národní rada a švédský parlament. Ani v jednom případě nebylo projednávání prozatím ukončeno.

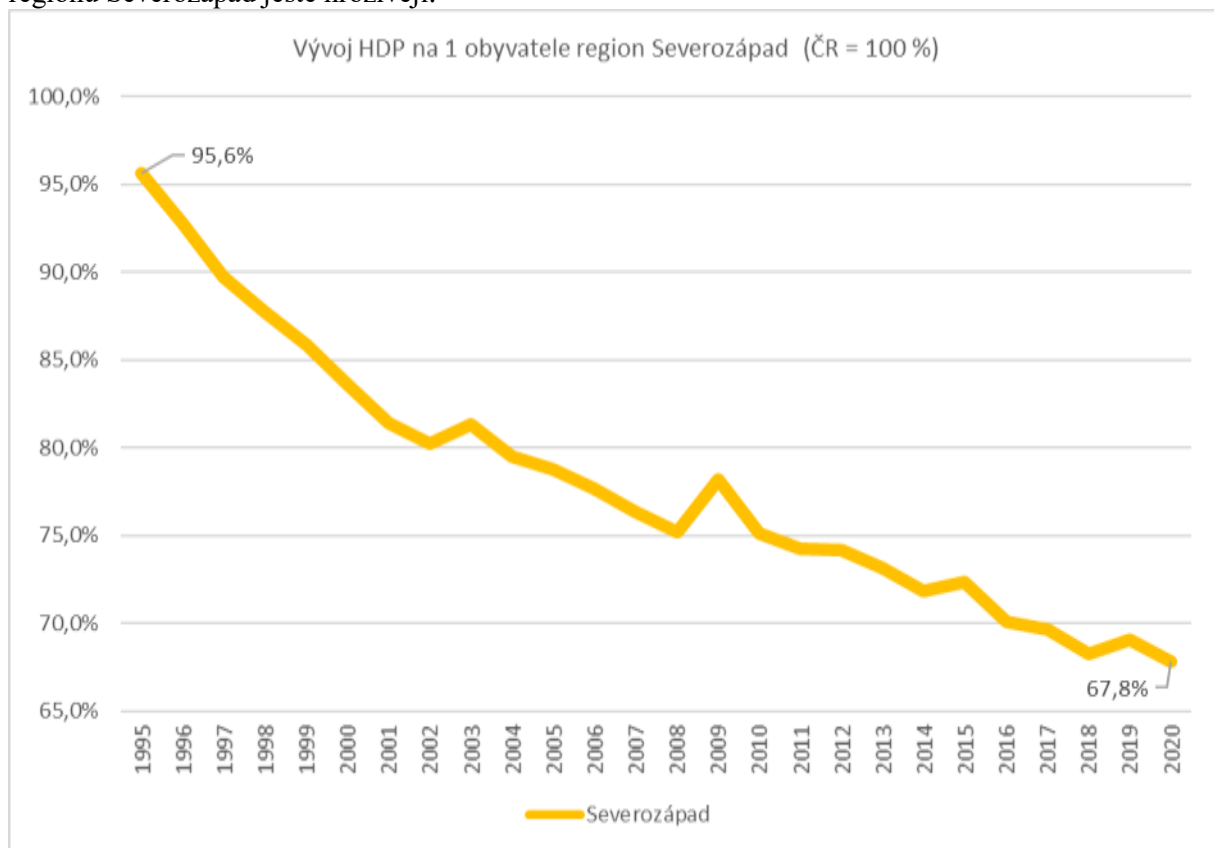
3. Stanovisko zpravodaje

Pokud se podíváme na doprovodné mapy ze zprávy o soudržnosti, nemůžeme si nevšimnout, že výrazně jinou barvou, z jakékoli oblasti, je vždy vykreslen **region Severozápad**. Region Severozápad takto nekonverguje již 15 let (od roku 2007). V HDP na obyvatele vůči průměru EU je navíc s velkým odskokem (10%) za ostatními českými méně rozvinutými regiony:

¹¹ <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/COM-2022-34>

A když porovnáme vývoj HPD/obyvatele vůči průměru ČR, a za delší časové období, vypadá výsledek regionu Severozápad ještě hroživěji:

Jinými slovy – kohezní a regionální politika nefunguje. A Senát si je toho vědom. Proto pořádal v lednu 2019 veřejné slyšení „Situace ve strukturálně postižených regionech“, kde schválil **20 doporučení vládě k realizaci ve strukturálně postižených regionech (které vlády dodnes neimplementovaly)**, proto přijal Senát usnesení č. 158 z května 2019, ve kterém konstatoval, že **disparity mezi regiony se zvyšují, a to i díky chybnému nastavení kohezní a regionální politiky, a že tento disproportionální vývoj ohrožuje celou zemi.** Proto Senát konstatoval, že **je nutné změnit intervenční politiku a masivně začít podporovat strukturálně postižené regiony i menší územní celky podle specifických potřeb těchto územních jednotek.** Proto Podvýbor pro regiony v transformaci přijal usnesení č. 13 z července 2021, ve kterém konstatoval, že **politika soudržnosti uplatňovaná vládou ČR dlouhodobě nepřináší efekt vzájemného přibližování úrovně méně rozvinutých regionů s přechodovými a více rozvinutými regiony, ale že se naopak rozdíly stále**

významně prohlubují. Proto Podvýbor vyzval Ministerstvo pro místní rozvoj, aby cíleně směřovalo masivní finanční podporu do strukturálně postižených oblastí a územně správních celků, které ji dle měření nejvíce potřebují, a zavádělo speciální programy pro tyto regiony. Proto Podvýbor v únoru 2022 přijal usnesení č. 18, jehož přílohou byl dopis adresovaný předsedovi vlády Petru Fialovi, ve kterém Podvýbor poskytl podrobné informace o selhávání regionální politiky v ČR. **Tento dopis dávám také jako přílohu této zprávy pro potřeby celého pléna Senátu.**

Proto:

- nemohu z pohledu regionální politiky souhlasit se stanoviskem vlády ke zprávě o soudržnosti, že HDP/obyv. v méně rozvinutých regionech ČR roste a blíží se průměru EU. **V případě regionu Severozápad to není pravda.**
- Souhlasím se stanoviskem vlády, že Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský region, které patří mezi tzv. uhelné regiony ČR, se již nyní potýkají s řadou dalších problémů a vykazují stagnaci dílčích indikátorů nebo zhoršené výsledky ve srovnání s ostatními regiony. Závěr vlády pak, že k řešení výzev spojených s dekarbonizací uvedených uhelných regionů bude moci využít ČR finanční prostředky z Fondu pro spravedlivou transformaci, je pravdou pouze v tom, že tyto regiony budou moci čerpat FST. **Přidělená alokace FST (40 mld. Kč na 7 let) je ale už nic zásadního řešící suma (tuto částku v regionu Severozápad ročně nyní vygeneruje stávající uhelný průmysl). Bez dalších mnohonásobně vyšších národních zdrojů není nejmenší šance, že by jakkoli FST řešil výzvy regionu a jeho dlouhodobé strukturální problémy, navíc spolu s jeho přechodem k bezuhlíkové ekonomice (pro porovnání - Německo plánuje podpořit transformaci svých uhelných regionů přes 2,1 biliony Kč, cca 35 x více než je příspěvek EU)**
- musím konstatovat, že fatální selhání České republiky při implementaci kohezní politiky není jen z důvodu dlouholetého absurdního přerozdělování kohezních prostředků, kdy se na úkor méně rozvinutých regionů upřednostňovaly regiony přechodové a rozvinuté, v nichž se oproti chudým regionům utrácely na obyvatele často až o několik řádů vyšší příspěvky, a to za tichého přihlížení EK ...!!! Je to i z toho důvodu, že národní zdroje při implementaci regionální politiky jsou pouze doplňkové, což vláda považuje za přínos. **Opak je ale pravdou.** Pro stávající období je v národním kofinancování evropských fondů **dokonce v plánu bohatší subjekty v přechodových a rozvinutých regionech financovat vyšším procentem a vyšší absolutní částkou, než v regionech méně rozvinutých, čímž se ještě více podkopává smysl a cíle regionální a kohezní politiky, která v tomto nastavení povede k ještě většímu a rychlejšímu zvyšování rozdílů mezi regiony.**

4. Návrh usnesení:

Senát **se seznámil** se Sdělením Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů k osmé zprávě o soudržnosti: Soudržnost v Evropě do roku 2050,

a konstatuje,

- že politika soudržnosti uplatňovaná vládami ČR dlouhodobě nepřináší efekt vzájemného přibližování úrovně méně rozvinutých regionů s přechodovými a více rozvinutými regiony, ale že se naopak rozdíly stále významně prohlubují
- že v regionu Severozápad poměr HDP/obyvatele neroste a neblíží se průměru EU. Tento méně rozvinutý region nekonverguje už min. od roku 2007, a proto je třeba konečně najít a odstranit chybu v implementaci kohezní a regionální politiky, aby se začal přibližovat regionům ostatním,
- .

a vyzývá vládu, aby:

- modifikovala „Dohodu o partnerství pro programové období 2021-2027“ tak, aby ve prospěch méně rozvinutých regionů v ČR bylo vyčleněno alespoň deklarovaných 73% alokace z EFRR a ESF,
- zrevidovala vládní usnesení k národnímu spolufinancování fondů EU tak, aby respektovalo regionální rozdíly a cíle kohezní politiky a větší podíl národních financí vyčlenila pro méně rozvinuté regiony, aby se regionální rozdíly začaly snižovat a cíle politiky soudržnosti plnit.
- realizovala potřebná opatření pro snižování regionálních nerovností výrazně z národních zdrojů či toto kritérium výrazně uplatňovala při přidělování dotačních titulů
- při realizaci politiky soudržnosti zohledňovala přiložený dopis předsedovi vlády Podvýboru pro transformaci Senátu z ledna 2022 a předchozí usnesení Senátu ke strukturálně postiženým regionům, včetně 20 doporučení z veřejného slyšení „Situace ve strukturálně postižených regionech“.

V Krásné Lípě dne 1. 5. 2022

Zbyněk Linhart
zpravodaj,
předseda výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí
Senát Parlamentu ČR